

spontane, îndemnal la descătuşarea fanteziei, la joc şi la joacă.

Actorii simt, desigur, enorma solicitare la care sînt supuşi, şi-i răspund fiecare în felul său. Gluma e glumă, însă de la un punct încolo, şi numai dacă actorul a trecut nenumăratele vămii — ale sincerităţii, ale capacităţii de concentrare, ale autenticului şi ale meştesugului sigur. Bucuria, plăcerea jocului, vin la urmă, ca o răsplată, după ce au dispărut crisparea, morgia, înţepeneala, stîngăcia, grandilocvenţa, falsa veselie. „Experienţa Elisabeta” poate fi, pentru unii dintre cei implicaţi, o baie înviorătoare, sau o cură de dezintoxicare; deocamdată, pentru privitor, e şi un seismograf, ale cărui oscilaţii indică mişcărilor tectonice ale echipei. La primele reprezentării era un decalaj evident atît între actori cît şi între diferitele secvenţe; întregul părea că refuză să se închege. După numai cîteva seri, ceva s-a şi schimbat, actorii se destind, descoperă (ori redescoperă) o voluptate de natură sportivă, măsurîndu-şi puterile, încercîndu-şi elanul — mai agil, mai sus, mai departe. Atmosfera învie. Fireşte că orice fluctuaţie de dispoziţie se resimte, mult mai puternic decît în montările construite solid, clasic, bine înfipite în pămînt. Viaţa spectacolului mai fîgăduieşte destule surprize. Probabil că, în cele din urmă, nu va putea fi, din păcate, un adevărat zbor înalt, fiindcă piesa, izbindu-se de propriile-i limite, se va agăta de actori şi-i va trage în jos, răzbuindu-şi asupra lor cursurile, lungimile, platitudinile, repetările, finalul „în coadă de peşte”. Dacă însă nu pretindem să judecăm în absolut, entuziasmul contagios al interpreţilor ne ciştigă, pentru moment.

De dragul adevărului, trebuie spus că entuziasmul nu e chiar al tuturor, egal; el traduce, de fapt, măsura în care fiecare se simte bine în spectacol, liber, uşor, înaripat. Aceasta nu e o măsură a talentului, ci o calitate a sa, aparte. Gina Patrichi e întruchiparea ei uimitoare; participarea e fără rezerve, emoţia comică atinge la ea acel prag al absolutului, cînd devine stranie şi tulburătoare. Privirea o urmăreşte cu un fel de teamă superstiţioasă — oare, vrăjitoare fiind, nu se va desprinde deodată de pămînt, ca să înceapă să zboare?! Neaşteptat, alături de ea, ar putea pluti în văzduh şi Florian Pittiş. La capătul a două ore de dulce şagălnicie şi aplomb dibaci, el ne taie literalmente respiraţia cu incandescenţul monolog „dintr-o suflare” prin care o defineşte pe regină. Într-o clipă, tot ce e în mod obişnuit în jocul lui răsfaţ cabotin se topeşte şi se purifică într-un fel de foc sacru. Fiinţă pămînteană, totuşi în imponderabilitate, Irina Petrescu are graţie, umor, fineţe; libertatea ei vine din supleţe spirituală. Partenerul său, Toma Caragiu, e musafir pe această planetă. Primit cu plăcere, el se instalează îndată comod şi, dacă tot a făcut drumul, se lansează într-o acrobaţie comică de virtuozitate. Mircea Diaconu umblă în poante pe elapele expresivităţii; angajarea lui sufletească nu e

prea profundă, ceva rămîne aproape întotdeauna în rezervă, de parcă s-ar autoexamina cu sarcasm. Ion Caramitru şi Dan Năţu, dimpotrivă, sosesc fiecare deplin, suflet şi trup, minţi agere, temperamente puternice, unul în lumină, senin şi ironic, celălalt în umbră, batjocoritor şi chinuit. Emmerich Schaeffer minuieste calm o inteligenţă scenică sigură, tăioasă. Dorin Dron, George Oprina, Dinu Dumitrescu, Adrian Georgescu n-au acest joc în sine, dar participă la el cu haz şi aplicaţie, cu desăvîrşită bunăcredinţă. Cu timpul şi cu deprinderea, ceea ce e încă greoi, rigid, în siluetele personajelor lor, s-ar putea desprinde ca o coajă, Nora Gion e chemată să fie o apariţie senzaţională — şi este.

Marea greutate apasă asupra făpturii fragile, ultrasensibile, a protagonistei. Atît piesa cît şi spectacolul o consacra unui destin special: ea trebuie să fie „în mai mare măsură actriţă decît regină”, şi totodată să corespundă portretului de gheaţă şi flacără pictat în cuvinte de Leicester. Tot timpul în comunicare cu ceilalţi, zburdălnicia lor îi rămîne interzisă; un cere nevăzut o desparte şi-o alege, de două ori dăruită cu har, în teatru şi în istorie... Clody Bertola realizează distincţia, jocul ei e concentrat şi direct, fără zorzoane, de foarte bună calitate intelectuală. De cele mai multe ori domină prin tensiune nervoasă; cîteodată, prin contrast, şi printr-o detaşare compusă la rece. Forţa pur şi simplă, autoritatea forţei, a energiei, e singura care o păreşeşte uneori — însă atunci jocul de echipă îşi arată puterea, camarazii vin spre ea, o înconjoară, şi valul spumos, transparent, se reface, pulverizînd în atmosferă bule irizate, sclipind în lumini şi culori.

Nimic esenţialmente nou în toate acestea, fireşte, dar frumos, înviorător.

MOLIÈRE LA TEATRUL DE COMEDIE

spectacol-colaj
de Mircea Şeptilici
şi Valentin Plătăreanu

De ani de zile, condeiele în misiune culturală nu ostensec rememorînd, pentru generaţiile tinere, care n-au apucat această delectare, matinele duminicale ale Naţionalului — atmosfera lor electrizantă, emanînd de la

O paradă a navelor roluri molieresti

prezența unor spirite animatoare, și caracterul lor de veritabil învățămînt teatral. S-au propus mereu diferite formule de a reînvia tradiția. Iată că cineva trece de la vorbă la faptă: Teatrul de Comedie încearcă un „îtinerar Molière” și promite (în caietul-program) alte câteva asemenea reprezentații-colaș dedicate elasicilor (Shakespeare, Goldoni, Cehov, Caragiale). Inițiativă excelentă, care oferă în sfîrșit un punct de pornire concret pentru formația de spectator a acestui public tînăr, căruia îi reproșăm atît de des atitudinea opacă, lipsa de sensibilitate față de un fenomen pe care n-a învățat încă să-l recepteze.

Elogiînd unanim intenția, e obligatoriu să apreciem exact rezultatul: miza unui spectacol avînd rolul să „acroșeze” interesul unei categorii de spectatori virtuali nu e mai modestă, ci dimpotrivă, mai importantă decît a oricărui altuia; dacă publicul evoluat trece peste eșec ignorîndu-l, un public debutant se dă ușor bătut cînd experiența nouă nu îi se pare de la început captivantă. Mai cu seamă realizatorii trebuie să-și judece lucid, precis, acest „cap de serie”, pentru a putea corecta repede, din mers, ce e de corectat.

Semnată de Mircea Șeptilici și Valentin Plătăreanu, reprezentația e, fără echivoc, o realizare *de actori*; cei doi autori ai opera-

ției de selecție și montaj (care și-au asumat, împreună cu Liliana Ticău și Anca Pandrea, și sarcina de comperi) au giudit-o ca o paradă a marilor *roluri* din teatrul molieresc; secvențele sînt astfel alese încît să conțină scenele celebre, marile monoloage, replicile de efect, butadele care au făcut epocă, tot ceea ce e deliciul interpretului de teatru clasic: scena lecțiilor domnului Jourdain; bastonada din *Viceniile* (plus o variantă inedită de traducere a replicii-refren: „bahaleră! Ce naiba căuta-n galeră? !”, care părea să-i amuze mai ales pe actori); Don Juan făgăduindu-se între Charlotte și Mathurine, și primindu-l pe creditorul său, Dimanche; demonstrația moralizatoare a lui Sganarelle rătăcindu-se pe căile argumentației logice; marile duet al inocenței — Agnès-Arnolphe; monologul Avarului — și alte câteva momente din *Mizantropul*, *Georges Dandin*, *Prețioasele ridicole*, *Doctor fără voie*. E mai mult decît o conferință experimentală cu exemplificări (unele tablouri tind să se configureze ca momente de teatru autonome), și totuși mai puțin, căci lipsește *nervul ideii* care să dinamizeze întregul și să dea strălucire fragmentului. Comperajul a încercat, ce-i drept, s-o suplinească; însă imaginea oferită (inventar de vicii și metehne, vitrină a rizibilului) e prea școlărească și trunchiată, ha-

lipsește și șansa de arealiza impactul. La drept vorbind, dacă Molière place azi, atunci place pentru că una sau alta din operele sale are rotunjimea perfecțiunii, ideea morală fiind turnată limpede în expresie poetică, pentru că face cu epoca priză directă, fără a suna o clipă demodat — și nu pentru că „demască” ipocrizia, avariția ori gelozia... „Ă introduce” în opera unui scriitor este o întreprindere mai dificilă și mai pretențioasă decît se crede de obicei: chiar în cel mai mărunț ciob care s-ar încumeta să-l oglindească, *integritatea și unicitatea* acestuia trebuie să apară clar și percutant.

Cît privește *valoarea teatrală* a reprezentației (nu e oare acesta argumentul major al intenției educative?), absența regizorului se manifestă în primul rînd în detrimentul actorilor. Firește, se simte prezența autoritară a lui Ion Lucian (Domnul Jourdain, Harpagon). Place sentențiozitatea elegantă a lui Mircea Șeptilici (Alceste, Arnolph și dirijor al întregului „cadru” de personaje). Trilarurile de rîs ale Vasiliicăi Tastaman sînt o probă de virtuozitate în sine. Mihaela Buta e într-adevăr o dulce Agnès convinsă. Iuric Darie, un Don Juan predestinat prin alură. Dumitru Rucăreanu, un comic serios, dezabuzat. Și mai sînt Ștefan Tapalagă, Valentin Plătăreanu, Candid Stoica, Dorina Done, Dumitru Chesa, toți servind cu devotament o idee generoasă. Totuși, să recunoaștem că, în această, excelentă echipă de comedienți, nici unul nu e la nivelul său real, în forma sa cea mai bună. Un fel de monotonic, ceva anost și sec stăruie în scenă, în ciuda vervei pe care toți se străduiesc s-o aibă. E prețul plătit pentru o eroare, în ultima vreme destul de răspîndită: că actul teatral s-ar putea dispensa de gestul intelectual integrator al regizorului, trăind exclusiv pe seama harului și dăruirii interpreților.

Ileana Popovici

curi. Autorul ei, Mehcs György, cu un bogat palmares literar, de la povestiri pentru copii la piese de teatru, și-a mai văzut piesa jucată pe scenele citorva teatre din țară (Teatrul Maghiar de Stat din Cluj, Teatrul de Stat din Oradea, Teatrul German de Stat din Timișoara), iar radiosculțătorii au putut-o urmări în cadrul „Teatralului radiofonie”. Revista noastră a analizat textul dramatic în unul din numerele sale trecute, relevînd intenționalitatea satirică a piesei, valorile sale etice, portretele sale caricaturale.

Pe scena Teatralului Evreiesc, regizorul George Teodorescu a urmărit cu precădere, dincolo de sarabanda iscată de cei 7 solicițanți dornici să obțină o casă repartizată unei cooperative de croitorie — valențele și relațiile umane. El nu a mers atît pe firul broderiei comice, cît a dorit să surprindă, cu un suris nu întotdeauna vesel, acest mic univers al maeștrilor aței și foarfecii.

Reprezentăția ca atare e gîndită pe temelia unor mai sobre mijloace artistice, într-un discret desen regizoral, fără ostentație și caricatură carnavalescă. Spectacolul e bine încheșat, deși el se resimte, totuși, în planul hazului și al ritmului comic, și din vina unor interpreți. De altfel, George Teodorescu a apelat la o echipă actoricească fără „senatorii de drept comun” ai teatralului, distribuind în general pe „titularii” rolurilor secundare. Mihaela Kreutzer a vădit un autentic talent, spontaneitate, umor discret și sinceritate. Prin fața rampei s-au perindat: Sonia Gurman (o compoziție remarcabilă mai ales în latura ei cald umană), Marietta Neuman (siluetă elegantă), Leonie Waldman-Eliad (înfruntînd ca dăruire scenică avatururile unui rol cam schematic), Ozi Segally, Benno Popliker (desenînd precis o amuzantă caricatură), Tricy Abramovici (clieșul „tipei fatale”), Rudi Rozenfeld (ca întotdeauna, cu o mișcare scenică bine gîndită), Sami Goldrich (masiv, dur), Radu Cristea, Albert Kitzl (cu momente de haz firesc).

Rafinat ca de obicei, decorul Teoderei Dinulescu, în tonurile unei croitorii de lux.

Alecu Popovici

Teatrul Evreiesc de Stat

CASA CU ȘAPTE BUCLUCURI

de Mehcs György

Teatrul Evreiesc de Stat și-a încheiat o stagiune remarcabilă (sub semnul împlinirii unui sfert de veac) prin comedia, potrivită sezonului estival, *Casa cu șapte buclucuri*.

